

Laidiens: 25.08.2000., Nr. 300/301

Ministru kabineta noteikumi Nr. 285

Rīgā 2000.gada 22.augustā (prot. Nr. 39, 21.§)

Dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Sēklu un stādāmo materiālu aprites
likuma 2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību šo noteikumu 1.pielikumā minētajām dārzeņu sugām, kas paredzētas lauksaimniecības produkcijas ražošanai.
2. Šo noteikumu V, VI, VII un VIII nodaļā noteiktās kvalitātes prasības piemērojamas arī šo noteikumu 2.pielikumā minētajām maz izplatīto dārzeņu sugu sēklām, ja tās izaudzētas un sagatavotas Valsts augu aizsardzības dienestā reģistrēta sēklu uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) uzraudzībā vai importētas un atbilst šo noteikumu 2.pielikumā noteiktajām prasībām.

II. Sēklu kategorijas

3. Sēklas iedala šādās kategorijās:
 - 3.1. izlases sēklas (IS);
 - 3.2. pirmsbāzes sēklas (PB);
 - 3.3. bāzes sēklas (B);
 - 3.4. sertificētas sēklas (C);
 - 3.5. standartsēklas (ST).
4. Izlases sēklas (IS) nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs, un to daudzums ir neliels. Šīs sēklas iegūst un to pavairošanas shēmu nosaka selekcionārs vai viņa tiesību pārnēmējs (turpmāk - selekcionārs).
5. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:
 - 5.1. iegūtas tieši no izlases sēklām (IS) un audzētas selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;
 - 5.2. paredzētas tādu sēklu ražošanai, kas atbilst kategorijai - bāzes sēklas (B) un sertificētas sēklas (C);
 - 5.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;
 - 5.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Bāzes sēklas (B) ir sēklas, kas:

- 6.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām (PB) vai tieši no izlases sēklām (IS);
- 6.2. audzētas selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemtu praksi šķirnes uzturēšanai;
- 6.3. paredzētas tādu sēklu ražošanai, kas atbilst kategorijai - sertificētas sēklas (C);
- 6.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;
- 6.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

7. Sertificētas sēklas (C) ir sēklas, kas:

- 7.1. iegūtas tieši no bāzes sēklām (B) (ja selekcionārs vēlas, - arī no pirmsbāzes sēklām (PB));
- 7.2. paredzētas tādu sēklu ražošanai, kas atbilst kategorijai - standartsēklas (ST), vai dārzeņu ražošanai;
- 7.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;
- 7.4. visā sēklu audzēšanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

8. Standartsēklas (ST) ir sēklas, kas:

- 8.1. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām šķirnes tīrībai;
- 8.2. atbilst šajos noteikumos standartsēklu (ST) kategorijai noteiktajām prasībām;
- 8.3. paredzētas tādu sēklu ražošanai, kas atbilst kategorijai - standartsēklas (ST), vai dārzeņu ražošanai;
- 8.4. pakļautas Valsts augu aizsardzības dienesta pēcpārbaudei.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

9. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas sugu grupas, šķirnes un kategorijas sēklas. Vairāku sugu grupu, šķirņu un kategoriju sēklas var audzēt ar Valsts augu aizsardzības dienesta atļauju, ja sēklaudzētājam ir atbilstoša materiāltehniskā bāze un iespējas nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.

10. Šķirņu sēklaudzēšanas laukus izvieto tikai pēc piemērotiem vismaz divus gadus audzētiem priekšaugiem, nepieļaujot šķirnes tīrības pazemināšanos, slimību un kaitēkļu izplatīšanos. Augu maiņu pa gadiem ieraksta lauku vēstures grāmatā.

11. Minimālais attālums starp atsevišķiem sēklaudzēšanas sējumiem un radniecīgiem savvaļas augiem ir noteikts šo noteikumu 3.pielikumā. Minimālo attālumu var neievērot, ja ir nodrošināta pilnīga aizsardzība pret jebkādu nevēlamu svešapputi.

12. Starp pašapputes sugu sējumiem un vienas pašapputes sugas dažādu šķirņu un kategoriju sējumiem minimālais attālums ir ne mazāks kā 0,5 m. Minimālo attālumu var neievērot, ja sējumi ir atdalīti ar fizisku barjeru, kas nodrošina sēklu nesajaukšanos un aiztur slimību, īpaši vīrusu un kaitēkļu, izplatīšanos.

13. Bez pārstādīšanas audzējot rāceņus, redīsus, rutkus, turnepšus un pētersīļus, sējai izmanto tikai ar pārstādīšanu izaudzētas bāzes (B) kategorijas sēklas.

14. Sēklaudzēšanas laukos pieļaujamais slimo augu skaits ir noteikts šo noteikumu 4.pielikumā. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujami vējauzu (*Avena fatua*) piemaisījumi.

15. Sēklaudzēšanas lauki atdalāmi no citiem sējumiem.

IV. Sēklaudzēšanas lauku apskate

16. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārīgo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu šķirnes tīrību, veic lauku apskati.

17. Sēklaudzētājs katru gadu pirms sēklu audzēšanas uzsākšanas (viengadīgām kultūrām - ne vēlāk kā līdz 15.aprīlim, divgadīgām un daudzgadīgām kultūrām - ne vēlāk kā līdz 15.jūlijam) iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā pieteikumu lauku apskatei, kurā ietverta informācija par izsēto sēklu, tās kvalitāti un apsēto platību.

18. Ievērojot šo noteikumu 5.pielikumā šķirnes tīrībai noteiktās prasības, Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori veic pirmsbāzes, bāzes un sertificētas kategorijas sējumu lauku apskati saskaņā ar zemkopības ministra apstiprināto metodiku.

19. Pirms lauka apskates Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecināšiem dokumentiem un ierakstiem lauku vēstures grāmatā.

20. Lauka apskati veic vismaz reizi veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes morfoloģiskās īpatnības un visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību, kā arī konstatēt ar slimībām inficētos augus.

21. Divgadīgo un daudzgadīgo dārzeņu sugu, kā arī redisu un vasaras rutku sēklaudzēšanas sējumus papildus apskata arī pirms ziedēšanas sākuma.

22. Ja, veicot lauka apskati vai izsēto sēklu dokumentu pārbaudi, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējuma neatbilstību vērtējamajai sēklu kategorijai, sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošai kategorijai. Ja trūkumus iespējams novērst, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti.

23. Ja sējums neatbilst šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām, sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu un iegūto ražu neiekļauj turpmākajā sēklu novērtēšanā.

V. Sēklu kvalitātes novērtēšana

24. Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors noņem paraugu no katras sagatavotas sēklu partijas sēklu kvalitātes novērtēšanai.

25. Sēklu paraugu noņem no viendabīgas sēklu partijas. Ja ir pierādījumi, ka sēklu partija nav pietiekami viendabīga un neatbilst Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (ISTA) noteikumiem, sēklu partijas novērtēšanu var atteikt.

26. Sēklu partijas masas lielums, no kura tiek noņemts paraugs, ir noteikts šo noteikumu 6.pielikumā. Ja sēklu partijas masa ir lielāka, nekā noteikts šo noteikumu 6.pielikumā, to sadala vairākās sēklu partijās atbilstoši sugai.

27. Noņemto sēklu paraugu sadala divās daļās. Viena daļa paredzēta sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanai, un to uzglabā līdz nākamā gada sējai. Otra daļa paredzēta sēklu pēcpārbaudei, un to izsēj kontrollauciņos. Sēklu pēcpārbaudes parauga atlikušo daļu uzglabā vismaz divus gadus, lai pilnībā nodrošinātu parauga novērtēšanu. Katras daļas lielums, kā arī parauga lielums sēklu mitruma noteikšanai noteikts šo noteikumu 6.pielikumā.

28. Sēklu kvalitatīvie rādītāji ir noteikti šo noteikumu 7.pielikumā.

29. Ja sēklu partijas novērtēšanas rezultāti neatbilst iepriekš noteiktās kategorijas prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests noņem jaunu paraugu, novērtē sēklas atbilstoši pilnas sēklu novērtēšanas prasībām un izsniedz iegūtajiem datiem atbilstošu sēklu kvalitāti apliecināšu dokumentu.

VI. Sēklu saiņošana

30. Dārzeņu sēklas tirgo iesaiņotas. Sēklu iesaiņojumus aizzīmogo, kā arī pārsaiņo Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā.

31. Nelielos iesaiņojumos sēklu masa nepārsniedz:

31.1. pākšaugiem - 5 kg;

31.2. sīpoliem, lapu bietēm, galda bietēm, rāceņiem, turnepšiem, ķirbjiem, kabačiem, patisoniem, burkāniem, redīsiem, melnsaknēm, spinātiem - 500 g;

31.3. pārējiem dārzeņiem - 100 g.

32. Iesaiņojuma materiālu izvēlas tādu, lai nodrošinātu sēklu kvalitātes un masas saglabāšanos un sēklu nesajaukšanos.

33. Standartsēklas (ST), kas paredzētas galējam lietotājam, var iesaiņot uzņēmumā (uzņēmēj sabiedrībā) sīkpaciņās, uz kurām norāda šo noteikumu 8.pielikumā noteikto informāciju. Ārvalstu uzņēmumos (uzņēmēj sabiedrībās) sīkpaciņās iesaiņotajām sēklām sugas nosaukumu norāda latviešu valodā.

VII. Sēklu iesaiņojuma etiķetēšana

34. Sēklu iesaiņojumam ārpusē piestiprina etiķeti, kuras krāsa un izmērs atbilst šo noteikumu 9.pielikumā noteiktajām prasībām. Etiķetes var būt ar auklas caurumu, uzlīmējamas vai piešujamas. Etiķeti var aizstāt ar zīmogojumu, kurā atveidots etiķetes saturs. Etiķeti var ievietot arī caurspīdīga iesaiņojuma iekšpusē. Iesaiņojumam, kuram etiķete piestiprināta ārpusē, katras saiņojuma vienības iekšpusē ievieto arī šo noteikumu 9.pielikumā noteiktajām prasībām atbilstošu iekšējo etiķeti, uz kuras norāda vismaz sugu, šķirni, kategoriju un partijas numuru.

35. Ja lieto etiķeti ar auklas caurumu, etiķetes piestiprinājumu aizzīmogo.

36. Tām sēklām, kas atbilst pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu (izņemot nelielos iesaiņojumus) kategorijai, iesaiņojumu etiķetē (arī atkārtoti) Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 10.pielikumā.

37. Tām sēklām, kas atbilst standartsēklu (ST) un sertificētu sēklu (C) (nelielos iesaiņojumos) kategorijai, iesaiņojuma etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 11.pielikumā. Ja sēklas novāktas citā valstī, bet to kvalitāte tiks novērtēta Latvijā, iesaiņojumam piestiprina etiķeti un pievieno attiecīgu dokumentu. Etiķetē un dokumentā norādāmā informācija citā valstī novāktajām sēklām noteikta šo noteikumu 12.pielikumā.

38. Ja sēklu partijas kvalitāte neatbilst sertifikācijas procesā noteiktajām prasībām un nav apliecināma ar sēklu sertifikātu, pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu kategorijas (izņemot sertificētu sēklu (C) nelielos iesaiņojumos) partijas etiķetes likvidē Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā.

39. Ja sēklas ir apstrādātas ar biopreparātiem, augu aizsardzības līdzekļiem vai ķīmikālijām, to norāda etiķetē.

VIII. Sēklu tirdzniecība

40. Sēklu tirdzniecība atļauta pēc to atzišanas par pirmsbāzes (PB), bāzes (B), sertificētām (C) vai standartsēklām (ST). Tirgošanai paredzētām sēklu partijām nepieciešams Valsts augu aizsardzības dienesta izsniegts kvalitāti apliecinošs dokuments vai Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (ISTA) sēklu sertifikāts. Ja tāda nav, sēklu

īpašnieks par to ziņo Valsts augu aizsardzības dienestam, un tas noņem sēklu paraugu dīgtspējas un, ja nepieciešams, arī pilnai sēklu kvalitātes novērtēšanai.

41. Rūpnieciskā cigoriņa sēklas tirgo tikai tad, ja tās atbilst bāzes (B) vai sertificētu (C) sēklu kategorijas prasībām.
42. Sēklu saiņotājs garantē sēklu kvalitāti. Ja pircējs sēklu iesaiņojumu maina, bojā vai iegādājas sēklas bez šiem noteikumiem atbilstoša sēklu sertifikāta un etiķetes, vai arī neievēro šajos noteikumos noteiktās sēklu transportēšanas, uzglabāšanas, pirmssējas apstrādes vai iesaiņošanas prasības, viņš zaudē tiesības izteikt pretenzijas pret sēklu tirgotāju.
43. Sēklu tirgotājs pēc pircēja pieprasījuma uzrāda šo noteikumu 53.punktā minētos dokumentus, kuros norādīts derīguma termiņš.
44. Ja pirmsbāzes (PB) vai bāzes (B) kategorijas sēklu partijai analizē noteiktā dīgtspēja neatbilst šo noteikumu 7.pielikumā noteiktajai minimālajai sēklu dīgtspējai, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta atļaujas saņemšanas var realizēt sēklas ar pazeminātu dīgtspēju, etiķetē papildus norādot sēklu dīgtspēju, kā arī tirgotāja uzvārdu (juridiskajai personai - nosaukumu) un adresi.
45. Sertificētu sēklu (C) un standartsēklu (ST) kategorijas sēklas ar pazeminātu dīgtspēju tirgo atsevišķā stendā ar norādi "sēklas ar pazeminātu dīgtspēju". Šādos gadījumos uz katra iesaiņojuma vienības (arī sīkpaciņas) norāda sēklu faktisko dīgtspēju.
46. Sēklu tirdzniecībai noteiktās prasības attiecas arī uz sēklu uzglabāšanu, lai tās pārdotu, piegādātu vai pārvietotu (par atlīdzību vai bez tās), ja sēklas paredzētas komerciālai izmantošanai.
47. Sēklu tirdzniecībai noteiktās prasības neattiecas uz sēklu piegādi pārbaudei, sagatavošanai, saiņošanai, kā arī rūpnieciskiem nolūkiem paredzētu lauksaimniecības izejmateriālu ražošanai, ja sēklu sagatavotājs vai saiņotājs tās neizmanto sēklu vai dārzeņu audzēšanai un tālākai tirdzniecībai.

IX. Sēklaudzētāju, sēklu sagatavotāju, saiņotāju un tirgotāju reģistrācija

48. Valsts augu aizsardzības dienests reģistrē sēklaudzētājus, sēklu sagatavotājus, saiņotājus un tirgotājus un izsniedz sēklaudzētāja un sēklu tirgotāja reģistrācijas apliecību.
49. Lai reģistrētos Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, jāiesniedz pieteikums Valsts augu aizsardzības dienestā. Pieteikumā norāda darbības veidu (sēklaudzēšana, sēklu sagatavošana, saiņošana vai tirdzniecība), ar kādu pieteikuma iesniedzējs vēlas nodarboties. Pieteikumam pievieno sēklu sagatavošanas, saiņošanas un tirdzniecības nodrošināšanas materiāltehniskās bāzes aprakstu un piederību.
50. Sēklaudzētājus, sēklu sagatavotājus, saiņotājus un tirgotājus reģistrē, pirms uzsākta attiecīgā darbība ar sēklām.
51. Ja Valsts augu aizsardzības dienests saņēmis sēklaudzētāja, sēklu sagatavotāja, saiņotāja vai tirgotāja rakstisku iesniegumu par izslēgšanu no reģistra vai konstatējis, ka nav ievērotas šajos noteikumos noteiktās prasības, reģistrāciju anulē divu nedēļu laikā pēc iesnieguma saņemšanas vai akta (par šo noteikumu neievērošanu) sastādīšanas.

X. Sēklu dokumentācija

52. Pamatojoties uz lauka apskates un sēklu parauga novērtēšanas rezultātiem, Valsts augu aizsardzības dienests Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā reģistrētajiem sēklaudzētājiem, sēklu sagatavotājiem, saiņotājiem un tirgotājiem izsniedz sēklu kvalitāti apliecinošu dokumentu.